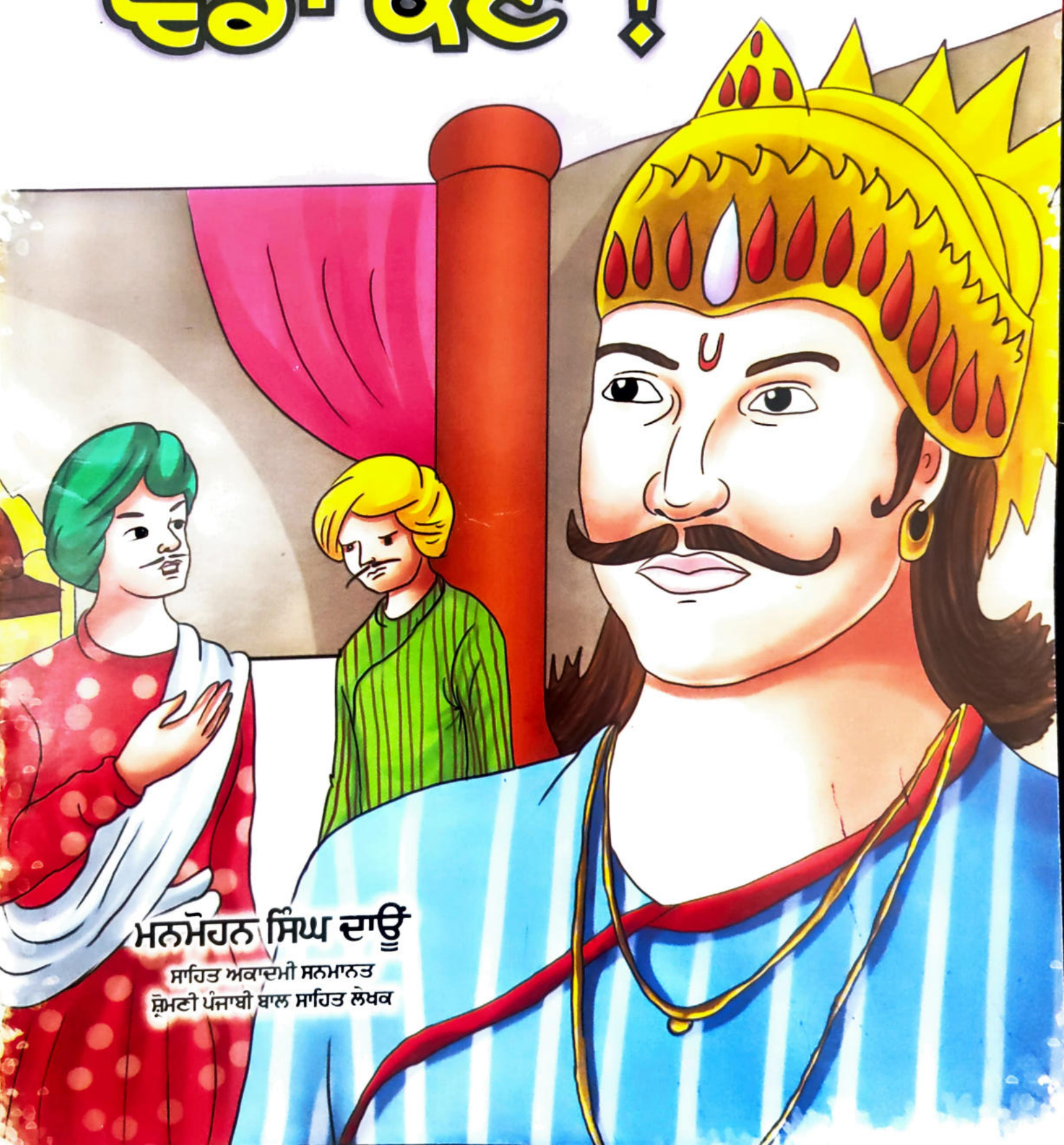

ਵੱਡਾ ਕੰਣਾ ?

3

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਸਨਮਾਨਤ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਲੇਖਕ

ਵੱਡਾ ਕੌਣ ?

(ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬੋਧ ਕਥਾਵਾਂ)

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਊਂ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਸਨਮਾਨਤ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਲੇਖਕ

ਤਿੰਨ ਸੁਪਨੇ

ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਚਿਤਰਾਦੁਰਗਾ ਦਾ ਇਕ ਰਾਜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਰਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਪਰਜਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਰਾਜਾ' ਆਖਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਲਾਲ ਲੁੰਬੜ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ਕੋਲ ਉਪਰ-ਥੱਲੇ ਲਟਕਦਾ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਦੇ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਮਾ ਜੋਸ਼ੀ ਨਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਇਨਾਮ ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਵਿਦਵਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਪਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਇਨਾਮ ਲੈਣ ਲਈ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਝੂਠ, ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਦੂਰ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਅਰਥ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦੇ ਦਿਤੀਆਂ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਵਾਰਥੀ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਮੁਹਰਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਇਕ ਅਜੀਬ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ। ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਇਕ ਜਲ ਰਿਹਾ ਛੁਰਾ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਟੁਕੜੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਉਹੀ ਕਿਸਾਨ ਮੁੜ ਉਸ ਵਿਦਵਾਨ ਕੋਲ ਮਦਦ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ। ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਦੁਆਇਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਫੇਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਅਰਥ ਦਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੇ ਉੱਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਚਾਓ ਲਈ ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜੇ ਨੇ ਬੜੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਸੁਣੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਥਿਆ ਇਨਾਮ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪਣੀ ਸੈਨਾ ਭੇਜ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਛਾੜ ਦਿਤਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ। ਲਾਲਚੀ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਇਨਾਮ 'ਚੋਂ ਬਣੀਆਂ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਸੋਨ-ਟੁਕੜੀਆਂ ਨਾ ਦਿਤੀਆਂ।

ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਤੀਜਾ ਅਨੋਖਾ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ। ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਬਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਭੇਡ ਚਰਦੀ ਵੇਖੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇਕ ਕਬੂਤਰ ਉਡਦਾ ਤੱਕਿਆ।

ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਫੇਰ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋਲ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੁੱਛੀ। ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਨੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਾ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸ ਦੇ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਇਹ ਅਰਥ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਹੀਰਿਆਂ ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਵਤੀਰੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮ ਆਈ। ਆਖਿਰ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸਾਰਾ ਇਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਵਿਦਵਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਖ਼ਿਮਾ ਸਹਿਤ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲੇ ਗਿਆ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤੂੰ ਝੂਠ, ਧੋਖਾ ਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ 'ਚ ਗ੍ਰਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੈਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਰਾਜੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਦਿਲ ਪਿਆਰ, ਕਿਰਤੋਗਤਾ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੌਂਪਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈਂ। ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਭੈੜੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ। ਮੇਰੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਨਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਹੈ।' ਕਿਸਾਨ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਨੇਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਿਊਣ ਲੱਗਿਆ।

ਅਭਿਆਸ

ਇਕ ਵੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਭਿਅੰਕਰ ਕਾਲ ਪਿਆ। ਘਾਹ, ਫੂਸ, ਬੂਟੇ ਤੇ ਰੁੱਖ ਸਾਰੇ ਸੁੱਕ ਗਏ। ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ ਤੇ ਜੀਵ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰਨ ਲੱਗੇ। ਲੋਕੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਿੱਪ ਲਈ ਤਰਸਣ ਲੱਗੇ। ਧਰਤੀ ਸੁੱਕ ਕੇ ਰੱਕੜ ਬਣਨ ਲੱਗੀ ਤੇ ਨੰਗੀ ਨੰਗੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਹਰਿਆਲੀ ਦਾ ਨਾਂ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਾ-ਹਾ ਕਾਰ ਮੱਚ ਗਈ। ਫ਼ਸਲਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਨਾਜ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਲੱਗੀ।

ਇਸ ਭਿਅੰਕਰ ਕਾਲ ਸਮੇਂ, ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੱਬ ਸਬੱਬੀਂ, ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਜੀ ਘੁੰਮਦੇ-ਘੁਮਾਉਂਦੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਤੁਰਦੇ-ਤੁਰਦੇ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਖੜੇ ਗਏ। ਪਾਰਬਤੀ ਬੋਲੀ, 'ਏਨੇ ਲੰਮੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਹਲ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਗਲ ਹੈ।'

ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ। ਕੁਝ ਪਲ ਸੋਚ ਕੇ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਕਿਸਾਨ ਕੋਲ ਗਏ।

ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ, 'ਐ ਕਿਸਾਨ ਭਾਈ, ਤੂੰ ਕਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਹਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈਂ? ਕਿਤੇ ਤੂੰ ਪਾਗਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ?'

ਅੱਗੋਂ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ, 'ਐ ਮਹਾਰਾਜ, ਮੈਂ ਪਾਗਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਡਰ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਹਲ ਚਲਾਉਣਾ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਖੇਤ ਵਾਹੁਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਿੱਤਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵਾਂਗਾ ਜੋ ਕਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ।'

ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਿਵ-ਪਾਰਬਤੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ, ਉਥੋਂ ਚੱਲ ਪਏ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਪਾਰਬਤੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਸਵਾਮੀ ਜੀ, ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵਰਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ। ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸੰਖ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ।'

ਪਾਰਬਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਝੱਟ ਬੋਲ ਉੱਠੇ, 'ਹਾਂ, ਹਾਂ, ਪਾਰਬਤੀ। ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਸੱਚੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਕਿਤੇ ਮੈਂ ਸੰਖ ਵਜਾਉਣਾ ਹੀ ਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵਾਂ।'

ਅੱਗੋਂ ਪਾਰਬਤੀ ਬੋਲੀ, 'ਪਤੀ ਦੇਵ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਪਰਖ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖ ਵੀ ਲਵੋ।' ਪਾਰਬਤੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਣਪ ਸੀ। ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਖ ਸੁੱਚਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ

ਵਜਾਇਆ। ਸੰਖ ਗੂੰਜਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਗਏ। ਮੌਸਮ ਵਿਚ
ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਪੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਕਟ ਟਲ
ਗਿਆ। ਕਾਲ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਪਈ।

ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਾਸ਼ਕਰਾ

ਇਕ ਵੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਕ ਲੜਕੇ ਤੇ ਇਕ ਸਪੋਲੀਏ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਲੋਕੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ। ਸਪੋਲੀਆ ਤਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਡਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਲੜਕੇ ਨੇ ਸਪੋਲੀਏ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਤੇਰੇ ਜ਼ਹਿਰੀ ਦੰਦ ਨਾ ਕੱਢੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣੀ। ਤੇਰੀ ਜ਼ਾਤ ਬੜੀ ਪਾਪੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਦੇ ਸੱਪ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਵੀ ਦੋਸਤੀ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਤੇਰੀ ਜ਼ਾਤ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਇਤਬਾਰ ਹੈ।'

ਸਪੋਲੀਏ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਤੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈਂ ?

ਲੜਕੇ ਨੇ ਸਪੋਲੀਏ ਨੂੰ ਇਕ ਬੀਤੀ ਘਟਨਾ ਸੁਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ :

'ਇਕ ਵੇਰ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਇਕ ਜੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਝਾੜੀ ਨੇੜੇ ਇਕ ਸੱਪ ਸੁੰਗੜਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਰਦੀ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸੀ ਤੇ ਠੰਢ ਨਾਲ ਸੱਪ ਮਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਸੱਪ ਨੂੰ ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਸੱਪ ਨੂੰ ਨਿੱਘ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੰਬਲੀ ਨਾਲ ਲਕੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਸੱਪ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਈ। ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਡੰਗ ਦਿਤਾ। ਤੁਰਦਾ-ਤੁਰਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਕੋ ਚੀਕ ਨਾਲ ਜਾਨ ਦੇ ਬੈਠਾ ਤੇ ਸੱਪ ਥੱਲੇ ਡਿਗਦਿਆਂ ਹੀ ਭੱਜ ਨੱਸਿਆ।

ਸਪੋਲੀਏ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ, 'ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਰਹਿਮ-ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੱਪ ਤਾਂ ਠੰਢ ਨਾਲ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਸੱਪ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁਹਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਚਮਕੀਲਾ ਹੋਣੈ। ਲਾਲਚੀ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਕੀਮਤੀ ਕੁੰਜ ਲਾਹ ਕੇ ਵੇਚਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਦੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਦਿਲੀ ਹੈ।'

ਲੜਕੇ ਤੋਂ ਇਹ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਰਿਹਾ ਨਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਇੰਜ ਹੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣੇ। ਉਹ ਨਾਸ਼ਕਰਾ ਸੱਪ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦੇ ਹਨ

ਕਿ ਕਰ ਭਲਾ ਹੋ ਭਲਾ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਭੁੱਲਣਾ ਇਕ ਪਾਪ ਹੈ। ਲੋੜਵੰਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ
ਹੀ ਅਸਲ ਧਰਮ ਹੈ।

ਲੜਕੇ ਦੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਪੋਲੀਆ ਇਕ ਖੁੱਡ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ।

**

ਕੰਮ ਤੇ ਭਗਤੀ

ਇਕ ਵੇਰ, ਇਕ ਸਾਧੂ ਕੋਲ ਦੋ ਬਰਧਾਲੂ ਆਏ। 'ਗੁਰੂ ਦੇਵ, ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਓ', ਬਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਸਾਧੂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਬਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿਤਾ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਪਿੱਛੋਂ, ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬਰਧਾਲੂ ਉਸ ਸਾਧੂ ਕੋਲ ਵੇਰ ਆਏ। ਸਾਧੂ ਨੇ ਇਕ ਬਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਭਗਤਾ, ਤੂੰ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਬਰਧਾਲੂ ਨੇ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਐ ਗੁਰੂ ਦੇਵ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਧਿਆਨ ਚਿੱਤ ਬਹਿ ਕੇ ਮਾਲਾ ਵੇਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮਾਲਾ ਵੇਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਂ ਭਗਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨਾ।'

ਸਾਧੂ ਨੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਬਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਭਗਤਾ, ਤੂੰ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦੈ ?

ਦੂਜਾ ਬਰਧਾਲੂ ਝਿਜਕਦਾ ਝਿਜਕਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਐ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰ ਲਈਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਪਲ ਆਰਾਮ ਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨੀਲੀ ਛਤਰੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਛੱਡੀਦੈ।'

ਸਾਧੂ ਨੇ ਇਕ ਪਲ ਦੋਵਾਂ ਬਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ।

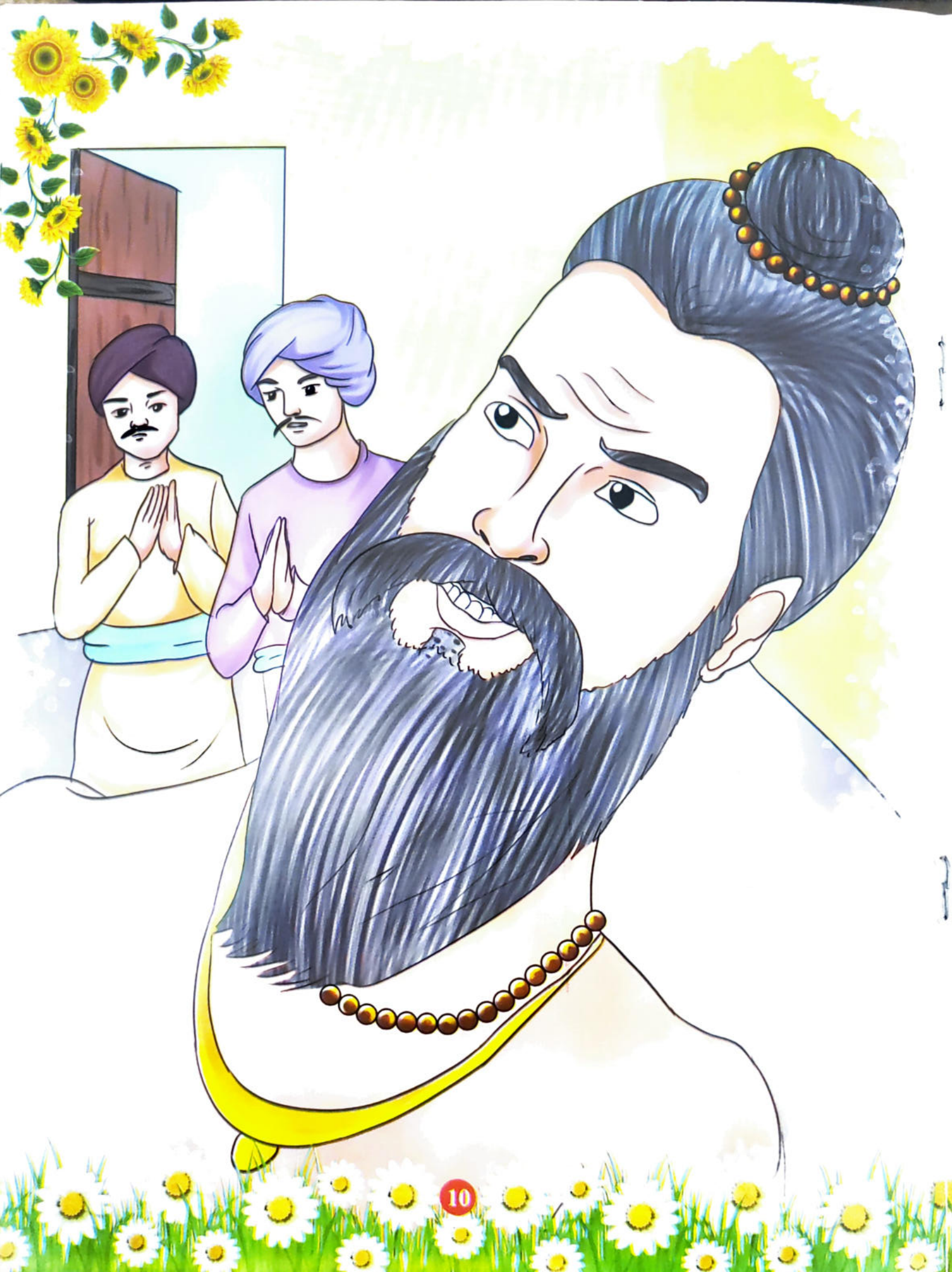
ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਬਰਧਾਲੂ ਦੀ ਹਥੇਲੀ 'ਤੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇਕ ਕਟੋਰੀ ਰਖਦਿਆਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਔਹ ਪਹਾੜੀ ਦੁਆਲੇ ਇਕ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਕੇ ਆਓ। ਪਰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀ ਕਿ ਕਟੋਰੀ 'ਚੋਂ ਦੁੱਧ ਦੀ ਇਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਨਾ ਡੁੱਲੇ।'

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬਰਧਾਲੂ ਪਹਾੜੀ ਦਾ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਕੇ ਸਾਧੂ ਅੱਗੇ ਆ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ।

ਸਾਧੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, 'ਭਗਤਾ, ਚੱਕਰ ਕਟਦੇ ਸਮੇਂ ਤੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਾਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਬਰਧਾਲੂ ਬਰਮਿੰਦਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, 'ਗੁਰੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹੋ ਚਿੰਤਾ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਕਿ ਕਟੋਰੀ 'ਚੋਂ ਦੁੱਧ ਡੁੱਲ੍ਹ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਟੋਰੀ ਵੱਲ ਹੀ ਤੱਕਦਾ ਰਿਹਾ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ।'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਧੂ ਮੁਸਕਰਾ ਪਿਆ।

‘ਬੱਸ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦਾ ਕਿਸ ਕੰਮ। ਸਭ ਜੱਗ ਰੱਬ ਨੇ ਧੰਦੜੇ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਦੋਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ।’

ਹੁਣ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਕਿ ਕੰਮ ਹੀ ਅਸਲ ਭਗਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ‘ਚ ਬੱਝੀ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਕਰਤੱਵ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਹੈ।

ਸਾਧੂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਸਮਝ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਢਹਿ ਪਿਆ।

ਮਿੱਟੀ ਨਾਲੋਂ ਜਬਰ ਭਾਰੀ

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਖਲੀਫਾ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀਆਂ ਧੁੰਮਾਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਪੈ ਜਾਣ।

ਇਕ ਵੇਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲਾਂ, ਬਾਗਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਸਦੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਝੇ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਅੱਖੀਂ ਨਾ ਭੌਂਦੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਢਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅੱਗੇ ਗਰੀਬ ਪਰਜਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਢੱਠਦੇ ਗਏ ਤੇ ਲੋਕ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਅੱਥਰੂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਗਰੀਬ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦਾ ਮਕਾਨ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਨੌਕਰ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਆ ਖਲੋਏ ਤੇ ਔਰਤ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਔਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੇਖਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਉਸ ਨੇ ਨੌਕਰਾਂ ਅੱਗੇ ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਗਰੀਬ ਔਰਤ ਦੀ ਕੌਣ ਸੁਣਦਾ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੇ ਜਬਰੀ ਉਸ ਔਰਤ ਦਾ ਮਕਾਨ ਢਾਹ ਦਿਤਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰੀ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਰੋਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ।

ਆਖ਼ਰ ਉਹ ਔਰਤ ਰੋਂਦੀ ਕੁਰਲਾਂਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਾਜ਼ੀ (ਜੱਜ) ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਕਰਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈ। ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਹੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਉੱਤੇ ਤਰਸ ਆਇਆ। ਗੱਲ ਠੀਕ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਕਿਉਂ ਢਾਹੇ? ਕਾਜ਼ੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਬੇਵਸ ਸੀ ਪਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੌਣ ਕਰੇ?

ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖੁਦਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧਰਵਾਸ ਦੇ ਕੇ ਉਥੋਂ ਭੇਜ ਦਿਤਾ।

ਕਾਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਸੂਝਵਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰਕੀਬ ਸੁੱਝੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਜ਼ੀ ਇਕ ਖੇਤਾ ਤੇ ਇਕ ਖਾਲੀ ਬੋਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਨਵੀਂ ਉਸਰ ਰਹੀ ਇਮਾਰਤ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ! ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੋਰਾ ਮਿੱਟੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੈ ਲਵਾਂ?”

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਖੇਤੇ 'ਤੇ ਬੋਰਾ ਲੱਦਣ ਲਈ ਬੜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਬੋਰੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪੁਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

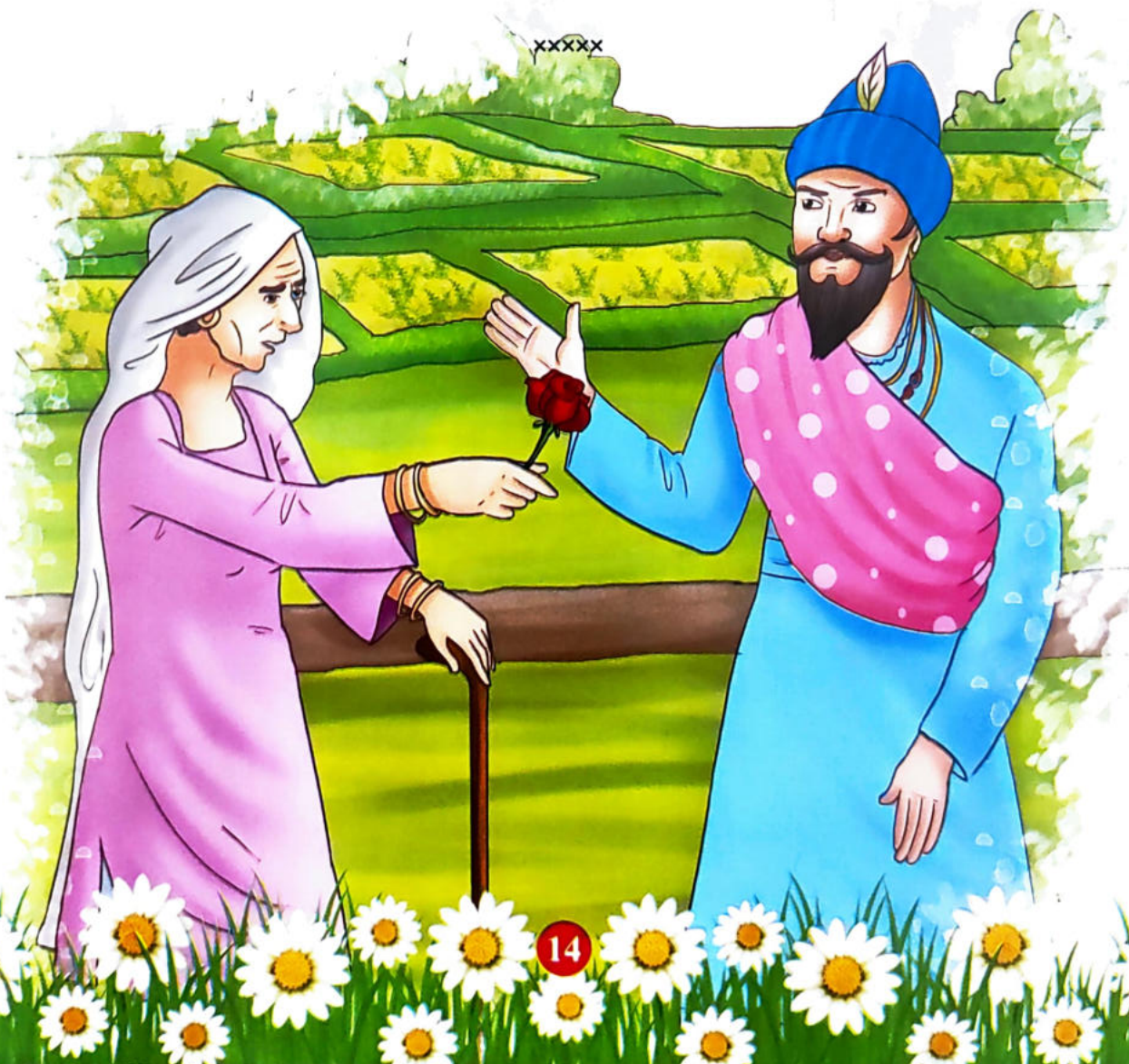
ਦੇਵਾਂ ਤੋਂ ਬੋਰਾ ਚੁੱਕਣਾ ਮੁਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਹੈਂ! ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬੋਰਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।'

ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਮੌਕਾ ਤਾੜਦੇ ਹੋਏ ਬੜੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਐ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਲਾਮਤ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬੋਰੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਲਾ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੋਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਭਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਜ਼ੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖੇਗਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚੁੱਕ ਸਕੋਗੇ? ਜਬਰ ਦਾ ਭਾਰ ਤਾਂ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਕੁਰਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਰ ਵੀ ਭਾਰ ਵਧਾ ਦੇਵੇਗਾ।'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਝੰਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਜ਼ੀ ਦੀ ਅਕਲ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੋੜ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।

ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਨੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ।

ਦਿਆਲੂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੜੀ ਉੱਚੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪ੍ਰਭੂ-ਮੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਮੰਦਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਸ ਮੰਦਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਸੁਭਾਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਵੇਰ ਕੁਝ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ-ਮੰਦਰ ਦੀ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ 'ਗੋਪਾਲ-ਅਦਿੱਗ' ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ ਸੀ। ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਸੜਿਆ ਹੋਇਆ ਕੱਦੂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਉਹ ਬੁੱਢੀ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਨਿਤਾਣੀ ਤੇ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ।

ਗੋਪਾਲ ਅਦਿੱਗ ਨੇ ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਵੱਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਐ ਮਾਤਾ, ਤੂੰ ਇਹ ਗਲਿਆ ਸੜਿਆ ਕੱਦੂ ਕਿਉਂ ਚੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਰਿੰਨੂ ਕੇ ਖਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ।' ਬੁੱਢੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਆ ਗਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, 'ਐ ਪੁੱਤਰ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ? ਮੇਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਘਰ ਭੁੱਖਣ ਭਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਕੱਦੂ ਉਬਾਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਵਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਭਾਰ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ।'

ਗੋਪਾਲ ਅਦਿੱਗ ਦਾ ਦਿਲ ਪੰਘਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੁੱਢੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਭੂ-ਮੰਦਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਤੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਲਈ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਖਰੀਦ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਇਹੋ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।'

ਗੋਪਾਲ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬੁੱਢੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਗੋਪਾਲ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲਿੱਤੇ ਤੇ ਉਥੋਂ ਘਰ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਈ।

ਗੋਪਾਲ ਅਦਿੱਗ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਯਾਤਰੀ ਪ੍ਰਭੂ-ਮੰਦਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਚੱਲ ਪਏ।

ਗੋਪਾਲ ਘਰ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਰਾਤ ਹੋਈ ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਸੌ ਗਿਆ।

ਉਸ ਰਾਤ, ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਭੂ' ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ। 'ਪ੍ਰਭੂ' ਨੇ ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੂੰ

ਜਦੋਂ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ।
 ਬਾਕੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੇਵਲ ਤੂੰ ਹੀ ਬੁੱਢੀ ਦੀ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੀ।
 ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤੇ। ਤੇਰੀ ਰਹਿਮ ਦਿਲੀ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪੁੰਨ
 ਵਾਲੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ। ਤੇਰੀ ਨੇਕੀ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ
 ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸ਼ੁਭ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਹਰ ਥਾਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਭਗਤੀ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ
 ਅਗਿਆਨੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਦਿਆਲਤਾ
 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਂ! ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸੱਚਾ ਭਗਤ ਹੈਂ। ਮੇਰੀ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗੀ।' ਹੁਣ
 ਗੋਪਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ।

xxxxxx

ਵੱਡਾ ਕੌਣ ?

ਗੱਲ ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਨਕੂ ਨਾਂ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਰਾਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਨਕੂ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜਾ ਸਾਡੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿਊਂਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਰਾਜਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਪਾਲਕ ਹੈ। ਉਸ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ।

ਉਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭਗਤੂ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਮਿਹਰ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿਊਂਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੀ ਸਾਡਾ ਪਾਲਣਹਾਰ।

ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਆਦਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਲੋਕੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਰਾਜਾ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਅਤੇ ਰੱਬ ਵਿਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਅਸਲ ਮਹਾਨ ਕੌਣ ਹੈ ? ਰਾਜੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਰਾਜੇ ਨੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਤੇ ਬਜ਼ਾਰ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹਦਵਾਣਾ ਮੰਗਵਾਇਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਹਦਵਾਣੇ ਦਾ ਡੱਕ ਕੱਟ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਪਾ ਦਿਤੀਆਂ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਡੱਕ ਲਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਹਦਵਾਣਾ ਉਪਰੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਹ ਹਦਵਾਣਾ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕਨਕੂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਕਨਕੂ ਨੇ ਉਹ ਹਦਵਾਣਾ ਲਿੱਤਾ ਤੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਕਨਕੂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਹ ਹਦਵਾਣਾ ਵੇਚ ਕੇ ਪੈਸੇ ਬੋਝੇ ਪਾ ਲਵਾਂ। ਆਖ਼ਿਰ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਇਕ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਉਹ ਹਦਵਾਣਾ ਵੇਚ ਦਿਤਾ ਤੇ ਦਸ ਦਮੜੇ ਬੋਝੇ ਪਾ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਉਸ ਦੁਕਾਨ ਕੋਲੋਂ ਭਗਤੂ ਲੰਘਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਦਵਾਣਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਰੀਦ ਲਵਾਂ। ਮੌਸਮੀ ਫ਼ਲ ਹੈ। ਘਰ ਬੱਚਿਆਂ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਵਾਂਗਾ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਹਦਵਾਣਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਭਗਤੂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹਦਵਾਣਾ ਚੀਰਿਆ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਹਦਵਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਛਣਕਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਕਦੇ ਮੁਹਰਾਂ ਵੱਲ, ਕਦੇ ਹਦਵਾਣੇ ਵੱਲ, ਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਤੇ ਕਦੇ ਘਰ ਵਾਲੀ

ਵੱਲ ਤੱਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਰੱਬ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਨ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲਿਆ ਜਾਪਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਨਕੂ ਤੇ ਭਗਤੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਨਕੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਹਦਵਾਣੇ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਕਨਕੂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿਤਾ, 'ਐ ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹਦਵਾਣਾ ਦਸ ਦਮੜੇ ਵੱਟ ਕੇ ਇਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿਤਾ ਸੀ।' ਫਿਰ ਰਾਜੇ ਨੇ ਭਗਤੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਤੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈਂ, ਰੱਬ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਦਿੱਤਾ।'

ਭਗਤੂ ਬੜੀ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, 'ਐ ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਬਜ਼ਾਰੋਂ ਇਕ ਹਦਵਾਣਾ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੀਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁਹਰਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ। ਓ ਦਾਤਾ, ਬੜਾ ਹੀ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਰੰਗ ਨਿਆਰੇ ਹਨ।'

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਅਸਲ ਮਹਾਨ ਰੱਬ ਹੀ ਹੈ। ਪਰਜਾ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਪਾਲਕ ਰੱਬ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸੂਝਵਾਨ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਨਕੂ ਤੇ ਭਗਤੂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦੇ ਦਿਤੇ।

ਰਾਜਾ ਤੇ ਕਨਕੂ ਰੱਬ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ।

Forever Learning

ISBN : 978-93-5205-064-2

9 789352 050642

www.unistarbooks.com

₹ 80/-